

PAA ORNITHOLOGISK UNDERSØGELSESTUR I GRØNLAND

AF

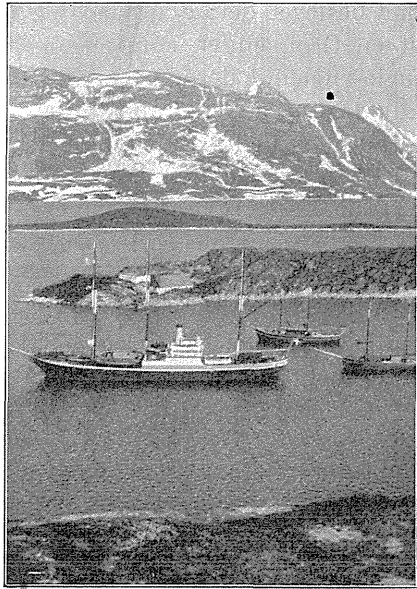
FINN SALOMONSEN

FUGLELIVET I GODTHAABSFJORDEN

E. Lehn Schiøler's ornithologiske Ekspedition, som, foruden Lederen, bestod af Kunstmaler Joh. Larsen, Konservator H. Scheel, Søminemester J. Møller og disse Liniers Forfatter, afgik den 7. Juni fra Kjøbenhavn ombord i »Hans Egede« og ankom den 21. Juni til Kolonien Godthaab.

Den besejlede derefter Kolonierne Sukkertoppen, Holstensborg, Egedesminde og Godhavn, idet der blev gjort Afstikkere ind i de vigtigste Bugter og Fjorde saasom Godthaabs- og Ameralikfjorden, Søndre Strømfjord og Sydostbugten. I Godhavn hentede »Hans Egede« Deltagerne hjem, og efter en kort Visit i Godthaab, Frederikshaab, Ivigtut og Julianehaab og efter en interessant Tur ind i Tunugdliarfikfjorden, forlod Skibet Grønland den 19. September.

At forsøge at skildre hele Turen indgaaende vil selvsagt her være en Umulighed; jeg skal derfor nøjes med at gengive en af de interessanteste Udflugter, nemlig Turen til Ilulialik, en af Godthaabsfjordens inderste Forgreninger. I Forvejen havde Ekspeditionen gennemsejlet en stor Del af det mægtige Fjord-

F. SALOMONSEN FOT.

»Hans Egede« i Godthaabs Skibshavn.

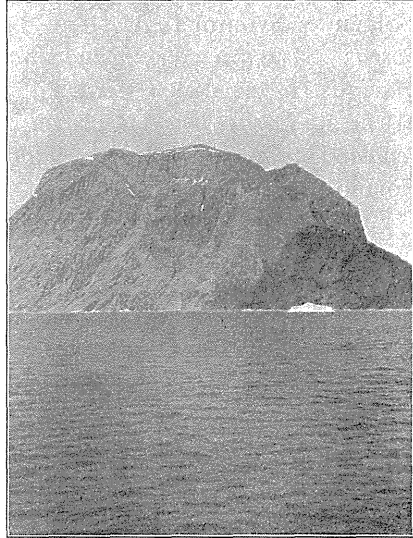
kompleks og sat sig godt ind i Fuglelivet de forskellige Steder. Den 1. Juli sejlede den lille Motorbaad saa mod Ilulialik, det længste Fremstød i Fjorden, vi vilde gøre, og den 3. forlod vi igen Stedet.

Selve Ilulialik er en lille Fjordarm, kun faa km lang og paa sit bredeste Sted knapt 1 km bred. Omgivelserne er mere imponerende. Paa Fjordens vestlige Bred ligger det omtrent 1300 m høje Fjæld Ivnajuagtok o: det stejle Fjæld. I Modsætning til de omgivende Bjerger bestaar Ivnajuagtok af Granit og ser derfor forunderligt lyst ud i Forhold til Baggrundens mørkere Gnejs. Fjældet er, som sagt, meget stejlt, og kun faa har besteg det; dog gaar der Sagn Mand og Mand imellem om, at en Grønlænder, som engang besteg Fjældet, har fundet Gejrfugle ynglende deroppe i en lille Fjældsø; selvfølgelig kan dette dog kun tages som en Fabel. Fjældet, som staar frit i Vandet, kun forbundet med Land ved en smal Landtange, er paa Sydsiden et stort Fuglefjæld, og har allerede længe været kendt som saadant.

Allerede Giesecke nævnedet det. Herluf Winge skriver derom i »Grønlands Fugle« 1898, S.195: »Under 4de August nævner han [Giesecke] inderst i Fjorden, paa Nordsiden, det høje og stejle Granit-Fjæld Ivnajuagtok som Bolig for Millioner af Rider og andre Maager«. Og Gieseckes Beskrivelse passer endnu. Vi fandt følgende Arter ynglende paa Fuglefjældet: Ride, *Rissa tridactyla*, Hvidvinget Maage, *Larus leucopterus*, Graamaage, *Larus glaucus*, Alk, *Alca torda*, og Tejste, *Cephus grylle*. Selve den Del af Ivnajuagtok, der benyttedes som Fuglefjæld, var en næsten lodret Væg, som højere oppe skraanede lidt. Dog ynglede Fuglene kun paa den nederste Del af Bjerget. Maagerne, og særlig Riderne, benyttede ethvert nok saa lille Fremspring paa Klippen til at bygge deres Reder paa, og for den Iagttagende saa det ofte ud, som om de stadigt under Rugningen maatte holde Balancen for ikke at falde ud. Midt ned ad Fjældvæggen løb et ret betydeligt Vandløb. De fleste Fuglefjælde, vi har truffet heroppe, ligger omkring saadanne Elve. Vi sejlede ganske nær, og Fuglene blev dog for de flestes Vedkommende liggende paa Rederne, skønt de Maager, som lettede, gjorde et stort Spektakel med deres Skrig. Selv da det traditionelle Skud blev fyret af, blev nogle af dem liggende, medens Resten, udstødende høje Skrig, kredsede forbavsende nær ved Motorbaaden.

I Modsætning til denne Bred, Fjordens vestlige, dannedes den

østlige af nogle Bjerge, kun faa Hundrede m høje. De var tæt bevoksede, særligt med El og Pil, som dannede afvekslende, henholdsvis frisktgrønne og graalige Kratskove, der grupperede sig om Vandløbene. Buskene her var Hjemstedet for særdeles mange Smaafugle. I det gode Vejr — i de 2 Dage, Eks-

F. SALOMONSEN FOT.

Fuglefyldet Ivnujuagtok.

peditionen var ved Ilulialik, var det hele Tiden godt Vejr — hørtes stadigt Fløjten og Sang fra de forskellige Arter, af hvilke Graasiskenen, *Cannabina linaria*, og Laplandsverlingen, *Emberiza lapponica*, var særlig almindelige. Længere oppe var denne Bjergskraaning dækket af Sand og Stenmoræne, og Grunden var derfor meget uregelmæssig, fuld af Huller, som i Reglen var vandfyldte, omgivne af et tykt, blødt Moslag, og et Udklækningssted for Millioner af Myg, som gjorde det til en blandet Fornøjelse at færdes her. Højere oppe endnu var der mere bart; Klippegrunden kom flere Steder til Syne under det sparsomme Plantedække. I det hele blev paa disse Højdedrag følgende Arter truffet: Sne-spurv, *Emberiza nivalis*, Laplandsverling, *Emberiza lapponica*, Graasikken, *Cannabina linaria*, Stenpikker, *Saxicola oenanthe*, og Fjælddrype, *Lagopus mutus*. Jeg var en Tur oppe paa Toppen af disse Bjerge og kunde derfra se Fortsættelsen af Ilulialik. En bred Dalsænkning fortsatte Fjorden langt ind i Landet. Herinde gik Grønlænderne fra Godthaab og Atangmik paa Rensdyrjagt i Eftersommeren. Gennem denne Dal, som strakte sig hen mod nogle Højdedrag i Horisonten, strømmede en Elv, rimeligvis en Smeltevandselv fra Indlandsisen. Elven faldt ud i en Sø, som var fyldt af en Del Smaaøer, og som ved et højt, anseligt Vandfald stod i Forbindelse med endnu en Sø.

Denne Sø var kun faa cm dyb, og saa lavvandet, at en Jolle

kun med Besvær kunde komme frem, og det endda kun ved Højvande. Selve Bunden er nemlig i Tidernes Løb blevet dækket af Ler, afsat af Elven, og ved Lavvande strakte sig derfor rundt om Søen et mange m bredt Lag blødt Dynd, som man sank ned i, for hvert Skridt man tog; midt i Søen var Strømmen stærkere og Søen som Følge deraf dybere; her herskede et rigt Fugleliv. Følgende Svømmefugle blev iagttagne her: Stokand, *Anas boscas*, Strømand, *Cosmonetta histrionica*, Havlit, *Pagonetta glacialis*, Islandsk Hvinand, *Clangula islandica*, Hvidvinget Maage, *Larus leucopterus*, og Rødstrubet Lom, *Colymbus septentrionalis*. Denne Sø stod ved et ca. 25 m bredt Udløb i Forbindelse med Fjorden.

Navnet Ilulialik betyder Stedet med Isfjældene, og Stedet bærer ikke sit Navn med Urette; hele Fjorden var tæt pakket med større og mindre Iskodser, som, udspyede af en Bræ i en i Nærheden liggende Fjord, er drevet herind, førte af Vind og Strøm. De fleste er strandede paa Grund af Fjordens ringe Vandstand, og ved deres Smeltning formindsker de ved deres samtidige Aflejring af Grus, Sand og Ler endmere Vandets Dybde. Paa Grund af Søens smalle Udløb og dens ringe Dybde kommer kun faa og smaa Isbjerger derind, og Fuglene har derfor Pladsen for sig selv, da hverken Hvaler eller Sæler naturligvis kan leve i det lerede, lave Vand saa dybt inde i Fjorden. Det er derfor heller ikke mærkeligt, at her herskede et rigt Fugleliv. Hvidvingede Maager sad i store Flokke paa Skærene og fik dem grangiveligt til at ligne hvide Øer; større og mindre Flokke af forskellige Andefugle laa i Søen, og medens de dykkede og svømmede omkring, drev de langsomt med Strømmen, hvis det var faldende Vande indad, med stigende Vande udad mod Fjorden. Smaaflokke lettede stadig fra den og fløj rundt for endelig at udsøge sig et andet Opholdssted. Der var fuldstændig stille, og Luften var klar, saaledes at Ivnajuagtoks Kæmpeskikkelse syntes at rykke nærmere, end den i Virkeligheden var. Det eneste, som afbrød Stilheden, var Myggenes Summen og Havlitternes melodiske, velkendte Skrig: »a-av-lit«.

Fuglelivet her er ikke særlig mærkværdigt eller rigt paa sjældne Arter, men denne Fjord har netop en karakteristisk Fuglefauna, som tydeligt viser Forskellen mellem de i Sommertiden vindstille, solvarme Fjorde og den barske, taagede Skærgaardskyst med sit kolde, blæsende Klima.

Saaledes lever derude: Svartbagen, *Larus marinus*, herinde Graamaagen, *Larus glaucus*; langs Kysten dykker Ederfuglen, *Somateria mollissima*, medens i Fjordene Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*, og Stokanden, *Anas boscas*, er almindeligere; af Smaafuglene er Snespurven, *Emberiza nivalis*, hyppig langs med Kysten, medens Laplandsverlingen, *Emberiza lapponica*, og Graasiskenen, *Cannabina linaria*, gør den Rangen stridig her; Stormfugle, *Fulmarus glacialis*, og Kjøver, *Lestris*, er sjældne Gæster i Fjordene, medens de ofte træffes langs Havet.

Det følgende er en Oversigt over de Arter, vi saa her, og samtidigt en karakteristisk Illustration af Fuglefaunaen, saaledes som den viser sig i Midten af Juli i en mellemgrønlandsk Fjord.

Stokand, *Anas boscas*. Kun enkelte Smaaflokke blev truffet i Fjorden.

Strømand, *Cosmonetta histrionica*. Ligesom af foregaaende blev nogle Smaaflokke set. At vi overhovedet saa den, skyldes en Grønlænder, vi havde med. Da vi ankom, og han stod i Forstavnen og saa efter eventuelle Iskodser, raabte han pludselig, med sin melodiske Stemme, »Tornarviarsuk«, Fuglens grønlandske Navn, og vi saa 8 Ænder, som med rappe Vingeslag søgte længere ind i Fjorden. Det var kun unge Fugle, som var i Flokken, og Spørgsmaalet, om de maaske ynglede herinde, er derfor ikke løst, men deres Tilsynekomst kunde tyde derpaa. Reden maatte i saa Fald sandsynligvis findes i den øvre Sø med Smaaøerne og Vandfaldene, og for at komme derop maatte man have Tiden til sin Raadighed, idet en Sejlads med Konebaad var nødvendig for at sætte over den lavvandede Sø. At gaa udenom vilde i det uvejsomme Terræn tage flere Dage.

Havlit, *Pagonetta glacialis*. Store Flokke laa i den lerede Sø. En Samling, hvori der var et halvhundrede Stykker, drev med Strømmen indad i Søen, og ankommet til den anden Ende af denne lettede de og fløj tilbage. Uafsladeligt udstødte de deres karakteristiske Skrig, og stadigvæk lettede Smaaflokke fra Vandet. Flokken bestod dels af Hanner, som efter at have besørget Parringen intet andet havde at foretage sig end at ligge her og drive og sørge for sig selv, dels af unge, endnu ikke yngledygtige Fugle. Hunnerne derimod laa paa Æg paa Smaaøer, som laa baade herinde i de dybeste Fjorde og i Skærgaardene langs Kysten. Paa lignende Maade træffer man ogsaa Flokke af unge Fugle og Hanner saavel ved Kysten som i Fjordene.

Islandsk Hvinand, *Clangula islandica*. I den tidligere omtalte Sø blev en lille Flok Ænder paa 19 Stykker truffet; de tilhørte sandsynligvis denne Art og var, ligesom Havlitterne, unge Fugle. De opførte sig ganske som disse, svømmede rundt, dykkede, baskede med Vingerne og drev langsomt bort med Strømmen. At Stedet her godt kan være Yngleplads for Hvinanden, synes Omgivelserne at tyde paa; desuden har Holbøll før fundet den ynglende i Godthaabsfjorden. Winge skriver herom i »Grønlands Fugle«, 1898, S. 91: »Som dens eneste kjendte Yngleplads i Godthaab-Fjord nævner Holbøll en Klippe-Ø i en af Fjordens dybeste Arme midt i et ikke ubetydeligt Vandfald, der gjør Øen utilgængelig«. Stedet er ikke direkte anvist, men usansynligt er det ikke, at Holbøll har været ved selve Fjorden her, og at Vandfaldet med Klippeøen er det ovenfor omtalte. Desuden peger Tilstedeværelsen af de unge Fugle hen derpaa.

Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*. Enkelte Flokke blev sete i Søen, og ofte saas Fuglen parvis flyve over Søen og Fjorden. Skalleslugerne forekommer alle Steder, ligesom her, i Smaaflokke eller parvis; de findes ikke som baade Gæs og Ænder ofte gør, i store Flokke paa flere Hundrede, men samles i Flokke paa indtil en Snes Stykker, omtrent som den grønlandske Stokand.

Rødstrubet Lom, *Colymbus septentrionalis*. I Modsætning til Islommen, *Colymbus glacialis*, var denne Art uhyre almindelig overalt. Adskillige Par blev saaledes set her dels flyvende, udstødende deres ejendommelige Skrig, dels paa Vandet. De yngler i Bjergsøer, ved hvis Kant de anlægger Reden. Den 29. Juni, da Ekspeditionen var inde i en anden Fjordarm ved Navn Kugssuk, fik man Lejlighed til at se et Bevis paa Lommens Moderkærlighed. I en lille, højtliggende Sø laa en Lom med to ganske smaa Unger. Da det var de første Unger, vi saa deroppe, vilde Ekspeditionen gerne have dem og Moderen til Udstopning. Søen var som sagt meget lille, og til Trods for Menneskenes umiddelbare Nærhed af den, forlod den ikke sine Unger. Skønt Blodet flød den ud af Næbbet fra nogle store Skudsaar, fortrak den dog ikke fra Ungerne, hvem den imidlertid slet ikke kunde hjælpe. Først da begge Ungerne var døde, forsøgte den at flyve op; men da var det forsent. Den baskede lidt med Vingerne for saa at opgive Aanden.

Skarv, *Phalacrocorax carbo*. Kun et Eksempplar blev set herinde; dette, som var en udfarvet gammel Fugl, fløj ud fra

Fuglefyldet Ivnajuagtok, hvor dens Tilstedeværelse kunde tyde paa en begyndende Kolonidannelse. Usandsynligt er det i hvert Fald ikke, for det hænder ofte, at Skarver yngler paa Fuglefyælde. Saaledes nævner Giesecke i Godthaabsfjorden en Fjældvæg, hvor den ynglede sammen med Rider, og Raben har ved Sardlok set den yngle sammen med Alke og Maager. Desuden har vi selv set den ved Naujarsuit, en stor Klippeø, Nord for Sukkertoppen, sammen med Alke, Søpapegøjer og Maager. Dog er Antallet af Skarver i Godthaabsfjorden gaaet stærkt tilbage i den senere Tid. Allerede Holbøll fortæller, at han kun har set enkelte Par yngle i Fjorden 1840. I den senere Tid synes den at være udryddet som Ynglefugl herinde, i hvert Fald høres kun om spredte, faatallige Forekomster. Men den gamle yngledygtige Fugl ved Ivnajuagtok kunde jo tyde paa, at den smukke Fugl atter vilde begynde at yngle i Fjorden, og da vi sejlede ud af denne, saa vi iøvrigt igen en enkelt Skarv paa samme Sted — maaske dog det samme, ovennævnte Individ.

Ride, *Rissa tridactyla*, ynglede i store Mængder ved Ivnajuagtok. De unge endnu ikke yngledygtige Fugle holder til ved Kysten paa Øerne. Om Aftenen foregaar der da et betydeligt Træk ud af Fjordmundingerne til Havet. Om Morgenen ser man Flokkene søge tilbage tæt over Vandoverfladen. Fuglene har da sandsynligvis været ude paa Fiskeri paa Havet.

Hvidvinget Maage, *Larus leucopterus*. Et mindre Antal af denne Art ynglede paa Ivnajuagtok. Redepladserne var ikke for sig selv, men Fuglene byggede mellem Riderne, saaledes at Rederne fandtes tæt ved Siden af disses. Mærkværdigt saa det ud at se de faa, større, hvide Fugle, spredte rundt omkring mellem de mindre Rider.

Graamaage, *Larus glaucus*. Kun ganske faa Graamaager blev set ved Fuglefyldet Ivnajuagtok. Nogle har paastaet, at Graamaagen og den Hvidvingede Maage er Racer og ikke Arter, men da de begge findes sammesteds, kan der jo ikke vel være Tale om geografiske Underarter. Desuden er Størrelsesforskellen for stor, og endnu et Skelnemærke lagde vi Mærke til, nemlig Øjeringen, som hos Graamaagen er gul, hos den Hvidvingede Maage rødligviolet; ogsaa Fødderne hos sidstnævnte har en svag rødligviolet Farve, medens de hos Graamaagen er fedtgraa. I Valg af Ynglepladser er de ligeledes forskellige; de Hvidvingede Maager yngler som fortalt mellem Riderne, medens Graamaagerne

holder sig for sig selv. Saaledes staar, under den 25. Juli, i min Dagbog: En Koloni af Graamaager byggede Reder paa en stejl mod Sydvest vendende Klippevæg i Bunden af den Søndre Strømfjord.

Kjove, *Lestris parasitica*. Kjoerne er ikke saa almindelige inde i Fjorden som ude ved Kysten, hvor de yngler. De anlægger Reden paa Jorden og i Reglen yngler mange Kjoer paa samme Ø. Herinde blev 5 set. Grunden til det relativ store Antal er maaske den nære Tilstedeværelse af Fuglefyldet. Alle 5 Eksemplarer var af den lyse Form, som overalt er den dominerende; kun ca. 25 % af Fuglene tilhører den mørkere Form. Dog er der en betydelig Variation i Dragterne; den lyse Form kan saaledes mangle det brune Brystbaand mere eller mindre.

Sortgraa Ryle, *Tringa maritima*. Flere Steder bestod Strandbredden ikke af Dynd og Mudder, men af Sand, iblandet større og mindre Sten. Paa et af disse Steder blev en Sortgraa Ryle med flyvefærdige Unger truffet.

Tejste, *Cephus grylle*. Mange Tejster yngede paa Ivnajuagtok, hvor de ofte i stort Antal lod sig falde ned i Vandet fra deres Reder. De bygger disse i Klippespalter, ofte højt oppe paa Klippesiden, og de kan trænge saa dybt ind i Revnerne, at en Menneskearm ikke kan naa de ynglende Fugle. Til at tage Æggene anvendes et Apparat, bestaaende af en lang Stang, i hvis Ende to Stykker Staaltraad sidder. Disse, der er formede som Skeer, griber fra hver Side om Ægget, som man da kan løfte op. Paa Grund af det sene Foraar, som var Skyld i, at Sneen i Revnerne og Sprækkerne først saa sent tøde op, begyndte Tejsterne først sent paa Rugningen; den 24. Juni var saaledes kun faa Fugle begyndt at yngle paa Kitsigsut-Øerne; de andre ikke ynglende Fugle laa i store Flokke paa Vandet.

Alk, *Alca torda*. Et lille Antal Alke yngede paa Ivnajuagtok.

Fjældrype, *Lagopus mutus*. Paa Østsiden af Fjorden Ilulialik, paa den skraanende, yppige Højderyg, blev mærkeligt nok ingen rugende Hunner iagttaget. Derimod blev enkelte Hanner set længere oppe, paa Toppen af Højene. Efter Parringen trækker Hannen sig ligesom hos Ænderne tilbage og overlader Hunnerne Ungernes Opfostring. Oppe paa de højeste Partier kunde man pludselig staa over for en saadan Han, som modtog en med en voldsom »Arren« og ikke i mindste Maade var bange, saaledes at man kunde komme Fuglen indtil 15 m ind paa Livet, før

den ivrigt skogrende forsvandt bag en Klippekam. I Kroen af Ryperne blev paa denne Tid kun fundet grønne Blade og Bladstumper, næsten udelukkende af Dværgbirk, *Betula nana*, og af Mosebølle, *Vaccinium uliginosum*. Senere paa Sommeren ernærede de sig hovedsageligt af Bær, særlig Revling, *Empetrum nigrum*, og deres Kro kunde være fuldstændig stoppet med de violette, saftige Frugter.

Stenpikker, *Saxicola oenanthe*, opholdt sig mest paa de stenede Steder af Morænen, et Findested for mange Insekter. De havde flyvefærdige Unger nu, den 1. Juli, og det var ikke alene de gamle Fugle, som man saa fare omkring efter Insekter; ogsaa Ungerne deltog i Jagten.

Graasisken, *Cannabina linaria*. I de tørre Kratskove, som næsten udelukkende bestaar af Pil og El, blandet med Birk, saas Graasiskenen hyppigt; ogsaa den havde flyvefærdige Unger, hvis Farvepragt dog slet ikke kan konkurrere med Forældrenes. Graasiskenerne herinde fra udmærkede sig ved at have deres Mavesæk fyldt med smaa grønne, næppe centimeterlange Sommerfuglelarver.

Laplandsverlingen, *Emberiza lapponica*, opholdt sig ligesom Graasiskenen hovedsageligt i Ellekrattet, hvor Hannen ofte i lang Tid kunde sidde paa en af de højest opragende Grene og synge sit melankolske »i jy, i-jy«. Ofte saa man Hannen forfølge Hunnen i Luften, en Slags Parringsleg, som ogsaa Graasiskenerne udførte; de danner vel Forberedelsen til den anden Parring i Sommerens Løb, thi ogsaa Laplandsverlingen havde voksne Unger, og om de end ikke blev set her, blev nogle iagttaget den 6. Juli i Ameralik-Fjorden, Syd for Godthaab.

Snespurven, *Emberiza nivalis*, er ikke saa udpræget Fjordfugl som de førnævnte Spurvefugle. Den træffes overordentlig talrigt langs hele Kysten, selv paa de yderste Øer; den lever derfor i Modsætning til Graasiskenen, Laplandsverlingen og Stenpikkeren, herude ogsaa i de højere Regioner af Bjergene, hvor den ofte med sine voksne Unger blev truffet paa ret nøgne Steder. Den er meget almindelig over hele Grønland, og vi fik derfor ofte Lejlighed til at studere deres Yngleforhold. Særlig dens Yngletider er ejendommelige, forskellige for de forskellige Steder. Ved de beboede Pladser, som jo særlig ligger ved Kysten, blev dens Æg ofte ødelagt af Grønlænderbørnene, hvad der vel, sammen med det foranderlige og let omskiftelige Klima, maa

være Grunden til, at man træffer Æg og Unger i de forskelligste Stadier paa samme Tid. I de varmere Fjorde med et mere stadigt Vejr er Forholdet anderledes; her findes store ubeboede Strækninger, og her kan den derfor yngle uden Forstyrrelser.

Ravn. *Corvus corax*. Adskillige Ravne blev set herinde. Paa Fuglebjærgen yngede, højt over de andre Fugle, i Klippesprækker 2 Ravnepar. Vi saa dem komme flyvende hvert med 4 udvoksne Unger. At de har valgt Fuglefjældet Ivnajuagtok til Yngleplads er enten tilfældigt eller paa Grund af, at det var det eneste Bjerg i Nærheden, som med sine Revner bød paa en ordentlig Redeplads i Modsætning til de lavere lyngklædte Bjerge; at de skulde have nogen Fordel af at yngle paa Ivnajuagtok, saasom ved Ægrøvning eller ved at tage Unger fra Maagerne, tror jeg ikke, da Maagerne paa Fuglefjældet plejer at kunne holde Ravnene fra Livet. De Æg, man nu og da saa Ravne komme flyvende med, idet de transporterede dem spiddede paa Næbbet, er sikkert ikke af Maager.

Ovenstaaende 20 Arter blev set ved selve Fjorden Ilulialik, men da Godthaabsfjorden er meget større end selve denne lille Fjord, vil jeg ganske kort omtale nogle andre Fuglearter, som vi saa i denne Midtgrønlands største Fjord. Som sagt er det ret ualmindeligt at træffe Stormfugl, *Fulmarus glacialis*, inde i Fjorden; der blev dog set et Par enkelte ved Indløbet til denne. Ligeledes er Ederfuglen, *Somateria mollissima*, faatallig inde i Fjordene, medens den i Reglen saas i større eller mindre Flokke ved Indløbet til disse. Uden for Godthaabsfjorden ligger det store Arkipelag Kitsigsut-Øerne, og der har Ederfuglen en endnu ret stor Yngleplads. Jeg skriver: endnu, for i gamle Dage var der mange flere Ederfugle ved Godthaab. Nu var det sjældent, selv paa større Øer, at se mere end 10 Reder, og det var endda kun paa faa Steder, der var saa mange. Desværre gaar den Fredning, der i Aar for første Gang var paabudt over for Ederfugle i Rugetiden, ud over en anden Fugl, nemlig Havlitten. Der, hvor denne Fugl, efter kyndige Folks Udsagn, havde ruget de sidste Aar, fandtes nu kun forladte Reder eller Reder med 2 og 3 Æg. Paa de fleste Steder havde Ægrøvere været paa Spil, og kun faa Reder blev truffet. Foruden Maagearterne træffes Havterne, *Sterna macrura*, meget almindeligt i Fjordene, ogsaa særlig ved Indløbet, hvor de yngler paa Smaaøer. Endelig er Odinshanen, *Phalaropus hyperboreus*, almindelig herinde; ved Bredderne af

de smaa Søer saas den hyppigt rugende paa sine 4 Æg; derimod blev Thorshanen, *Phalaropus fulicarius*, som jo er en meget nordligere Fugl, kun set i et Antal af 2 Eksemplarer, begge skudte i det lille Udsted Kornok, henholdsvis den 29. Juni og den 3. Juli. Faatalligt kan endvidere de 3 Former af Jagt falcken, *Falco gyrfalco*, samt Vandrefalk, *Falco peregrinus*, og Havørn, *Haliaëtus albicilla*, forekomme i Fjordene. Med Undtagelse af Odinshanen og Rovfuglene er disse Fugle, som blev truffet i den øvrige Del af Godthaabsfjorden, enten sjældne Gæster, saaledes som Thorshanen, eller de findes kun ved Indløbet til Fjorden, da de, som Ederfuglen, Havternen og Stormfuglen, er udprægede Kystfugle.

Fuglelivet ved Ilulialik kan saaledes med Rette siges at være fuldtalligt, en Type paa det mellemgrønlandske Fugleliv i Højsommeren i Fjordene; det er helt forskelligt fra Kystens og helt forskelligt fra det, som viser sig blot en Maaned senere, naar de første Vadefugle høres paa Trækket sydefter.

ANMELDELSER.

SVEN EKMAN: DJURVÄLDENS UTBREDNINGSHISTORIA PÅ SKANDINAVISKA HALVÖN.

Stockholm, Albert Bonniers förlag, 1922. 614 Sider, 142 Kort (inkl. enkelte Figurer). Pris 50 Kr. svensk.

Som Titlen siger, handler den foreliggende Bog om Sveriges og Norges Dyregeografi; men da Danmark (og Finland) er medtaget overalt, hvor Emnet har fordret det, er Bogen paa en vis Maade tillige en Haandbog i vort eget Lands Dyregeografi. Værket handler væsentlig om Hvirveldyrene, fordi disse er de bedst kendte, og da Fuglene udgør en saa stor Del af det samlede Tal — den egentlige Havdyreverden med dens mange Fiskearter er nemlig ikke medtaget —, kan det med fuld Ret regnes for en ornithologisk Haandbog; i hvert Fald er det en Bog, som ingen Ornitholog med Interesse for geografiske Spørgsmaal bør undlade at stifte Bekendtskab med.

I første Afsnit er der givet en Liste over alle Arterne med en udførlig og kritisk Oversigt over Udbredelsen, ofte illustreret med Kort, idet Ynglepladserne som Regel er mærkede med en særlig Signatur. Nogle af disse Kort viser, at vedkommende Art i de senere Aar udvider sit Yngleomraade, f. Eks. Taffelanden, *Fuligula ferina*, Kort 18, Knopsvanen, *Cygnus olor*, Kort 14, Stor Lappedykker, *Podiceps cristatus*, Kort 19; andre Kort er ikke saa trøsterige, f. Eks.